

ARCHEOLOGIE SÚDÁNU

Garant: Mgr. Lenka Varadzinová, Ph.D.

Přednášející: Mgr. Lenka Varadzinová, Ph.D.

Letní semestr 2024/2025, pátek 12:30–14.05, místnost C507

Jazyk výuky: angličtina

Typ atestace: zápočet (Z)

Požadavky na udělení atestace: krátká prezentace vybrané četby (1 článek), písemný test v rozsahu základní literatury (viz níže)

Anotace předmětu

Přednáška poskytuje vhled do archeologie a hmotné kultury Súdánu. Geografický rámec přednášek přesahuje území Dolní a Horní Núbie, tradičně spojované s archeologií a dějinami Egypta, a zahrnuje rozsáhlé oblasti středního a horního povodí Nilu a regiony rozkládající se na východ a západ od nilského údolí. Kurz zahájí úvodní pojednání o přírodním prostředí celého regionu, přehled dějin bádání a hlavních mezníků v archeologii Súdánu, souvisejících s proměnami paradigmat v archeologické teorii a praxi a s měnící se politickou, společenskou a ekonomickou situací v zemi, a představení základních pramenů a zásadních témat súdánské archeologie. Ta budou následně podrobněji rozvinuta v přehledových přednáškách věnovaných vývoji a proměnám způsobů sídlení, pohřbívání a hmotné kultury v jednotlivých oblastech Súdánu od pozdního pleistocénu a staršího holocénu po období fundžského sultanátu s přesahem do současnosti.

Okruhy přednášek

- Úvod: archeologie a hmotná kultura Súdánu
- Archeologie súdánských lovců a sběračů (konec pleistocénu a starší holocén)
- Archeologie nejstarších pastevců a zemědělců
- Archeologie skalního umění (severovýchodní Afrika)
- Archeologie súdánské doby bronzové I, II (C-Group, Kerma, Pan Grave Culture, Gash Group, Wádí Howár – Leiterband)
- Archeologie egyptské přítomnosti v Núbii a Súdánu (3. a 2. tis. př. Kr.)
- Archeologie velkých súdánských říší I, II (Napata, Meroe)
- Archeologie post-merojského mezidobí a křesťanského „středověku“
- „Islámská archeologie“ v Súdánu
- Archeologie periferních oblastí Súdánu
- Súdánská archeologie v africkém kontextu

Základní studijní literatura a studijní pomůcky:

Adams, W. Y. 1977. *Nubia: Corridor to Africa*. London.

Bonnet, Ch. et al. 2019. *The Black Kingdom on the Nile*. Harvard University Press.

Edwards, D. N. 2004. *The Nubian Past: An Archaeology of the Sudan*. London – New York.

Elzein, I. S. 2004. *Islamic Archaeology in the Sudan*. Oxford.

Emberling, G. – Williams, B. B. (eds.) 2021. *The Oxford Handbook of Ancient Nubia*. New York.

Garcea, E. A. A. 2020. *The Prehistory of the Sudan*. Springer.

Kendall, T. 1996. *Kerma and the Kingdom of Kush (2500–1500 B.C.)*. Washington.

Onderka, P., Vrtal, V. et al. 2014. *Núbie. Země na křižovatce kultur / Nubia. A Land on the Crossroads of Cultures. Wad Ben Naga 2014*. Praha.

Raue, D. (ed.) 2019. *Handbook of Ancient Nubia*, 2 vols. De Gruyter.

Welsby, D. A. 1996. *The Kingdom of Kush. The Napatan and Meroitic Empires*. Princeton.

Welsby, D. A. – Anderson, J. R. (eds.) 2004. *Sudan: Ancient Treasures*. London.

Specializovaná literatura k jednotlivým tematickým okruhům a obdobím súdánské archeologie bude poskytnuta v průběhu kurzu.